

L'acròbat del desig i la paraula

En *Música del sentit* el propi autor ha seleccionat 53 poemes dels seus llibres publicats. La lectura d'aquesta obra ha de servir al lector per endinsar-se en la trajectòria poètica d'un dels autors indispensables de la poesia valenciana actual.

El poeta Àlex Susanna en un curs sobre poesia contemporània, apuntava l'existència de dues ac-

tituds davant del fet poètic. Parlava d'una postura reflexiva, intel·lectual, per a la qual la poesia és una forma d'entendre i d'explicar el món, i posava l'exemple de Salvador Espriu. L'altre model representa una actitud vitalista, dels qui fan de la vida una passió poètica i de la poesia la transcripció literària d'eixa passió, i destacava l'obra de Joan Vinyoli. Aquesta és l'actitud que predomina en Manel Rodríguez-Castelló, una de les figures més importants de la poesia valenciana actual. En la seua trajectòria, poesia i vida van lligades a l'aventura d'escriure la vida.

Els principals elements que descriuen aquesta trajectòria i que fan de Manel Rodríguez-Castelló un poeta imprescindible són, en primer lloc, una visió global i coherent del fet poètic, caracteritzada per una poètica entusiasta i vitalista; en segon lloc, la reflexió sobre l'escriptura i la seua capacitat de traslladar la realitat a les paraules; un tercer element és la força del seu llenguatge poètic que es reflecteix en el domini de l'idioma, una gran musicalitat, l'ambició en l'ús de les imatges i una aposta pel risc formal, el trencament com a símptoma de modernitat (absència de majúscules, de títols, ...), alhora que integra i transforma elements realistes i formalistes anteriors. Per últim, cal assenyalar la constància del desig com a ma-

MÚSICA DEL SENTIT
(TRIA PERSONAL 1978-1999)
MANEL RODRÍGUEZ-CASTELLÓ
COL·LECCIÓ «POESIA», 18, 93 PÀGINES
BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2002

tèria poètica, la poesia com a forma d'explicar el conflicte amb la realitat, les «erosions» del temps...

Sobre aquests eixos es basteixen els seus llibres: el to cívic o èpic de *La ciutat del tràngol*, la reflexió metaliterària i la narrativa d'*Esbós d'un cos*, el to vitalista i lúdic de *De foc i dansa*, el risc formal i la intensitat amorosa de *L'acròbat dels ponts*, o la magistral formulació del conflicte entre realitat i desig d'*Erosions*, (llibre de maduresa poètica); per acabar amb la síntesi de tres elements –to cívic, reflexions sobre el fet poètic i reelaboració del paisatge marí amb una actitud més serena– en la seua última obra *Humus*.

Tots aquests elements i temàtiques, conformen una sola actitud, caracteritzada per la intensitat de l'experiència, quan la poesia és una lluita contra l'oblit, «*nec spe, nec metu*» (sense esperança però sense por) en la frontera entre allò que som i allò que desitgem. I, davant la impossibilitat de ser «la cera i la flama», –com desitjava el poeta–, l'autor troba en la paraula l'única escapadòria contra el «desgast», les «erosions» del temps.

Per concloure, podríem assenyalar que l'aventura poètica de Manel Rodríguez-Castelló és una davallada a cor obert cap al fons de la vida. Relliscar ràpidament i apassionada pel paisatge nevat de la poesia per viure els instants de claredat i crear amb les paraules «*la música del sentit*».

Francesc Rodrigo

Antología poética de lo útil

Esta antología poética del escritor Jesús López Pacheco es un estudio exhaustivo sobre el significado y el valor literario de su trabajo. Con ello, el recopilador pretende dar a conocer a un autor cuya proyección internacional ha sido de gran importancia.

EL TIEMPO DE MI VIDA (ANTOLOGÍA)
JESÚS LÓPEZ PACHECO
EDICIÓN Y PRÓLOGO DE CÉSAR DE VICENTE HERNANDO
COL·LECCIÓ «HOJA POR OJO», 19
195 PÀGINES
EDITORIAL GERMANIA, VALÈNCIA, 2002

Rescatar del olvido y dar a conocer la personalidad y la dimensión literaria del escritor Jesús López Pacheco es el objetivo principal de la publicación de esta antología que ha recopilado y presenta César de Vicente Hernando. Jesús López Pacheco, novelista, dramaturgo, poeta y ensayista vivió en España hasta 1968 y luego se exilió a Canadá donde murió en 1997. Perteneció a la llamada Generación de los 50, junto a Caballero Bonald, Armando López Salinas o Claudio Rodríguez entre otros. Con su primer trabajo, *Dejad crecer este silencio* consiguió el accésit del Premio Adonais en 1953 y, posteriormente, con *Central eléctrica* (1958), fue finalista del premio Nadal y finalista del Premio Nacional de la Crítica. Gran parte de su obra fue publicada fuera de España a causa de la censura franquista, de ahí también el desconocimiento y la poca proyección de su obra en nuestro país.

Tal y como define el responsable de la edición la obra poética de López Pacheco es la poética de lo útil y la dialéctica, una manera de entender la palabra como herramienta que cubre no sólo las necesidades políticas, sino también las sensitivas y simbólicas y todo ello tratado con un carácter marcadamente realista, muy consciente de todo aquello que le rodea, del mundo en el que vive. Los poemas que encontramos en este volumen son ricos en imágenes a pesar de que carecen de metáforas, su lenguaje es directo, preciso, ausente de toda retórica aunque muchas veces juega con el efecto de la forma en la presentación de los versos y en ocasiones presenta poemas dibujados.

Para la comprensión de la obra y la dimensión humana de Jesús López Pacheco es imprescindible leer el detallado estudio introductorio que realiza César de Vicente. Bien documentado, sitúa el trabajo que presenta, analiza su estilo, su significado y la repercusión literaria del mismo. En algunos momentos adopta un tono crítico con respecto al canon literario y la escasa atención que se ha prestado en el ámbito de la literatura a la aportación de López Pacheco. La recopilación de esta antología poética incluye también una bio-bibliografía de este autor que en 1956 or-

ganizó junto con Julio Diamante, Julián Marcos y Enrique Múgica entre otros, el Congreso Universitario de Escritores Jóvenes y cuyos trabajos han sido divulgados en países como Italia, Suecia, Cuba o la Unión Soviética.

El tiempo de mi vida supone recuperar a un autor español de reconocido prestigio y poder disfrutar con sus poemas. De alguna forma, restituir la memoria de Jesús López Pacheco es el mejor homenaje que puede hacerse en nombre de la cultura a una persona para la que «escribir se había convertido en una valorización de la vida y no en una de las muchas formas de distinción que señalan las sociedades de consumo para ocupar posiciones de prominencia o dominio». Así es como lo ve el recopilador de esta cuidada edición de Germanía.

Lourdes Rubio

Poesia sense concessions

Genet del vell país demostra, una vegada més, la força i l'habilitat literàries d'Alexandre Navarro, un autor intens i personal, allunyat d'escarafalls i amb una precisió i contundència poètiques gens habituals entre la nova fornada de creadors valencians.

GENET DEL VELL PAÍS

ALEXANDRE NAVARRO

III PREMI DE POESIA ANTONI MATUTANO

COL·LECCIÓ «POESIA», 19

41 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2002

Ja fa alguns anys, des del 95, que Alexandre Navarro publica de manera periòdica els seus versos en llibres que solen respondre al premi d'algun concurs literari local, única forma, sembla, que tenen els joves poetes –i els no tan joves– de donar a conèixer la seua producció. És una altra de les misèries –i no la més lleu– del nostre país. Almenys, però, els seus versos arriben amb una certa regularitat a mans dels devots de la poesia –no hi ha lectors de poesia sinó fidels– i això permet resseguir l'evolució d'un autor que va resultar interessant des del primer moment que va publicar. En un dels primers títols, *Desgracià la pluja les banderes*, va demostrar la possibilitat de seguir els camins –no els ja oberts i trillats, sinó els suggerits– de l'immens Estellés i, a la vegada, tenir una veu pròpia que no feia olor de repetició cacofònica.

Navarro té un estil concís, fet de moltes eleccions que s'endevinen en el resul-

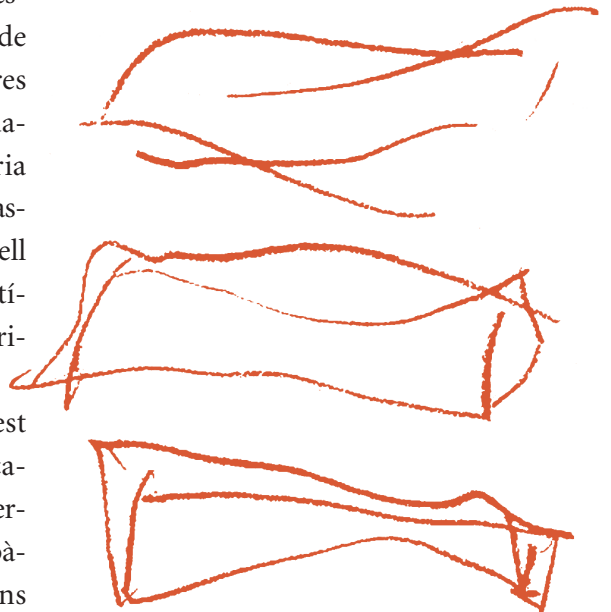
tat polític i auster, concret i massís de la seua poesia. En aquest *Genet del vell país* és el temps, el seu pas –la memòria i l'evocació– el tema central, però no l'únic. Hi ha uns quants poemes suggerits per figures històriques, no personatges de llibrot de novel·la històrica traduït de l'anglès, sinó persones que tingueren un paper aparentment més modest en la trama de la història, com ara Saïd Ibn Hakam, poeta de Mallorca que va morir el 1281, la quasi desconeguda patrícia romana Severina o Baltasar Navarro, en qui podríem endevinar un avantpassat de l'autor. A través d'aquesta rememoració, el poeta ens situa en la quotidianitat de temps remots per destacar la importància de l'evocació i de la memòria de les coses més properes i nostres, les que configuren, al capdavant, la part principal de la trajectòria vital de cadascú; perquè és d'aquest passat d'allò que està feta la vida i amb ell que ens arriba la mort. Com diu el títol d'un dels poemes del llibre: «Moriré en el meu passat».

Un dels poemes més rodons d'aquest *Genet del vell país*, que simptomàticament porta el títol en llatí: «Sit mihi terra levis», pot sintetitzar aquesta idea bàsica de la importància d'allò que ens envolta cada dia i de la necessitat de recordar-ho sense angúnia. Com diu una

de les estrofes: «Recompta tot allò que et fou donat i recorda-ho./ I t'ho fou per a ser balafiat i ara se't fa present/ sense un bri de tristor ni tampoc de malenconia./ Fou bell, com sols ho resulta allò que no pot ser cobrat.»

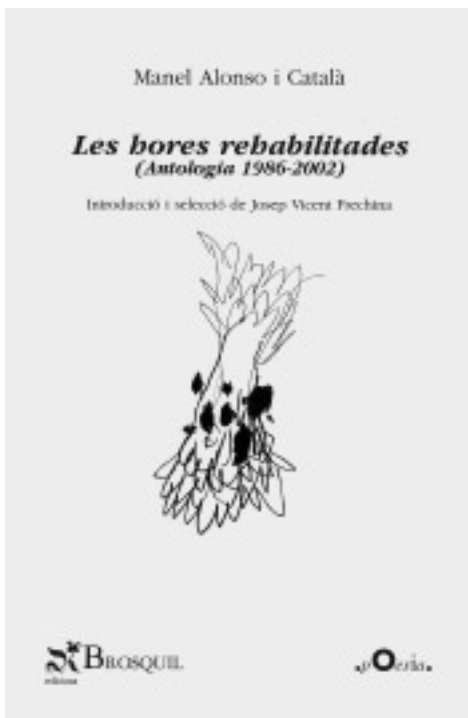
En definitiva es tracta d'un llibre que emociona. És cert, però, que la poesia és un art destil·lat i que la intensitat ha de primar sobre l'extensió i, no obstant això, al lector –a aquest com a mínim– li agradaria que el llibre s'allargara més, per continuar gaudint-ne.

Jordi Sebastià

Els fruits de la memòria

Amb aquesta antologia, *Les hores rehabilitades* de Manel Alonso, el lector té ara l'oportunitat de recórrer a través d'un itinerari ordenat i seleccionat, el paisatge poètic dibuixat per un autor en diàleg fecund amb els laberints de la pròpia memòria.

LES HORES REHABILITADES (ANTOLOGIA 1986-2002)

MANEL ALONSO I CATALÀ

INTRODUCCIÓ I SELECCIÓ DE JOSEP VICENT FRECHINA

COL·LECCIÓ «POESIA», 15

120 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA 2002

La col·lecció de poesia de Brosquil ha tingut l'encert d'incloure entre les seues publicacions una sèrie d'antologies i tries personals de poetes que ens permeten un acostament, si no exhaustiu, bastant complet a autors que, comptant amb una obra ja relativament extensa, han hagut de patir en la majoria dels casos les inclemències d'edicions poc acurades i/o introbables a hores d'ara. L'avinentesa d'aquesta saludable iniciativa té un benefici doble: per al mateix autor, que es veu així acarat a la responsabilitat del balanç (sempre provisional) de la seua trajectòria poètica, amb el que això pot suposar d'estímul creatiu, i per al lector, que veu continguda en unes quantes pàgines el bo i millor d'una producció que reclama la seua atenció. Tant més en el cas que ara ens ocupa, aquestes hores rehabilitades del poeta de Puçol Manel Alonso i Català (1962), que inclouen molt de material inèdit i dispers en revistes i edi-

cions menors. L'antologia, presentada i seleccionada per Josep Vicent Frechina, ha estat el fruit d'una autèntica labor de reconstrucció (o rehabilitació, com suggereix el títol) poètica si considerem que l'antologia presenta textos corresponents a tretze poemaris dels quals només quatre han estat editats com a llibres independents.

Així entre els poemes més antics, corresponents a l'any 1984, i els més recents, del 2001, el lector té l'oportunitat d'assistir a la consolidació d'una veu que expressa amb força i profunditat l'itinerari vital de l'autor, els fulls trèmuls i enamorats que el poeta ha preservat contra l'oblit. El poeta és, efectivament, l'artífex de la memòria que dóna sentit a la pròpia vida amb les paraules en un camí de fonamental autoaprenentatge. La memòria esdevé en el treball de Manel Alonso motiu implícit i explícit del quefer poètic, eix central de l'activitat del poeta, de l'home que escriu com a enyorança («Els carrers absents revelen les plaques de l'enyorança»), com a record («Amb els plànols del record»), impossibilitat («Camí sense retorn»), com el seu revers («Oblits, mentides i homenatges») i fins i tot com a moviment corporal («Un gest de la memòria»). A través d'aquesta memòria que naix de l'ob-

servació íntima i externa, hi ha la voluntat de construcció d'un paisatge personal i col·lectiu. Del viatger estrany del primer llibre a l'òliba del darrer, i en el transcurs de disset anys, Manel Alonso construeix amb passió i delicadesa la imatge de l'home-poeta. Del qui busca i camina a qui veu i comprén enmig del silenci de la nit en un itinerari de perfeccionament vital i poètic on el poema és tothora manifest biogràfic, rehabilitació d'allò viscut, resistència (per la força d'Eros) al Tàntos ineludible. És aquesta tensió constant entre l'amor i la mort la productora essencial del sentit en la poesia de Manel Alonso, que confirma amb la present antologia la maduresa d'una veu allunyada de l'artífex per donar un pas important en la seua consolidació com a escriptor de poesia que mereix l'acompliment atent del lector.

Begonya Mezquita

Los paraísos perdidos de un escritor en ciernes

Los diversos libros de poesía que publicó el escritor y periodista Alfons Cervera (Gestalgar, 1947) en la década de los ochenta ven la luz de nuevo en un volumen con carácter antológico, *Los cuerpos del delito*.

LOS CUERPOS DEL DELITO. POESÍA (OBRA COMPLETA)

ALFONS CERVERA
COL·LECCIÓ «PROÏS»

272 PÀGINES

RIALLA EDITORES, VALÈNCIA, 2002

Los libros que componen este volumen están prácticamente descatalogados en su totalidad. Lo cuenta su autor, el escritor y periodista Alfons Cervera, un habitual de los medios de comunicación escritos de Valencia (diario *Levante*) en el prólogo de *Los cuerpos del delito*. Su papel testimonial es seguro: unos cuantos amigos animan al poeta y éste se anima a su recolección, tarea ardua, puesto que éste apenas sí guardaba algún ejemplar. Una tarea que hoy nos permite descubrir aquí de nuevo estos ejercicios en torno a una labor poética que a su autor le ha servido para trasladar a cierta prosa (no estaría de más volver a uno de sus mejores libros: *Els paradisos artificials*).

El verso libre y la prosa acentuadamente poética que acumula su autor tras esos viajes erráticos por el jolgorio de la noche, los bares que se quiebran húmedos y humeantes, se transforman en cantos que invocan a ciertas

maneras de perdedor que se ven reflejadas de forma inequívoca en estos poemas, unos poemas en los que se deja traslucir un resabiado desencanto, unas maneras de dandy y maldito a un mismo tiempo. Pero también habremos de encontrar la expresión de una madurez a través de los distintos viajes, las películas, los libros, en fin, todo aquello que nos hace crecer moral e intelectualmente y que alguien como Pere Bessó ha relacionado con los modos y maneras de los poetas de la llamada Generación de los Novísimos. Así pues, por sus versos habrán de pasar poetas, cineastas de la *Nouvelle Vague*, músicos de rock y jazz, actrices, ciudades abandonadas y retomadas en la memoria. Un canto a la vida, pero con humildad.

Porque pese a todo ello, Alfons Cervera no se quiere poeta. Sus versos los considera como algo que trasciende el mero ejercicio periodístico o literario que le ha servido para dotar a su narrativa de un lirismo poco frecuente en este campo. Sin embargo, no sería justo considerar al escritor como un mero prestidigitador que acierta a sucumbir ante los encantos del género poético que pasa de largo. Los suyos son, ciertamente, ejercicios de estilo que van más allá, tal vez no tanto en sus intenciones co-

mo en el resultado final, que augura un tono y unas composiciones que destilan en verdad una lírica próxima al desarraigo y la incerteza.

El período que abarcan estos libros de poemas comienza con el iniciático «Canción para Chose» (publicado en 1985) hasta «Sesión continua» (de 1989, cuya traducción al castellano data de 2002), quedando entre ambas obras «Bailaremos un tango hasta el amanecer» (publicado en 1986), «Hyde park blues» (aparecido en 1987, pero escrito en 1974, que junto con «Francia», de 1976, constituyen sus primeras obras de corte poético) y «Contra el amor y otras formas de poder» (original de 1978 que quedó inédito hasta su publicación en 2000 por la Universidad de Zaragoza).

Rafa Martínez

De la vida senzilla

És una bona cosa que un premi, com ara el Vicent Andrés Estellés de l'any passat, descobreisca un poeta nou amb el que sembla el seu primer llibre, almenys publicat. El seu llenguatge anuncia un plom però també el pes indefectible que convoca la vida.

PLOM A LES ALES

PERE PENA

COL·LECCIÓ «POESIA 314», 111

62 PÀGINES

EDITORIAL TRES I QUATRE, VALÈNCIA, 2002

Com el seu títol indica, *Plom a les ales* és un llibre que conté plom, que té un pes. Però no és un llibre pesant, al contrari, en el seu conjunt, la unitat de la veu i la varietat d'aspectes o temes, dóna compte en el seu conjunt d'una veu poètica rítmica i segura, guiada i sense afectació cap a l'essència d'un món reconeixible. Ací la recuperació de la memòria s'ajunta amb una encertada intuïció poètica que volta o insinua tant alguns brins d'esperança com certa incòmoda nostàlgia, ni que siga sota les formes que se la disfressa. L'escriptura de Pere Pena (Lleida, 1962), així, és un intent de constatar d'on ve, de deixar algunes referències a una determinada distància del lector, que probablement no quedarà indiferent. El seu llenguatge parla d'un plom, com s'anuncia, literal, però també d'un pes indefectible de la vida.

Aquesta poesia pot recordar almenys cert José Agustín Goytisolo, cert Gabriel Ferrater o Comadina o Rovira..., són

uns indicis potser inevitables que vull esmentar, però en tot cas no són un fi ni una arribada sinó més aviat un marc d'afinitats, perquè la independència dels seus poemes és exemplar. D'altra banda, donar per fet i conclòs que determinats tipus d'experiència o coneixement potser són el principal bastidor d'aquesta poesia podria portar-nos a escenaris massa previsibles, però negar que aquests nodreixen l'escriptura podria induir a situar Pere Pena en altres sendes poètiques on ara no fa al cas entrar. Qualsevol generalització és sempre massa reduccionista, perquè davant la rica herència de poetes que, si més no, ha deixat el segle passat no podem ja passar per innocents. I dins d'aquesta gran tendència que anomenem «experiència», i no experiment, el poeta d'ara diu amb clares paraules com ha fet seues les coses pel seu nom, on reinstaura la llengua i la creua d'una personal dicció que sense negar-la l'amplifica des de la mirada d'un subjecte sensible. En poemes, entre altres, com ara «Heretats», «La tieta del llit», «Soldats de plom», «El noguer», «Relotge de polsera» o l'imprescindible «Cor de perdiu», els resultats a que arriba són sensorials i trobe que afigen a la lírica catalana contemporània una visió ben positiva que cal tenir en compte.

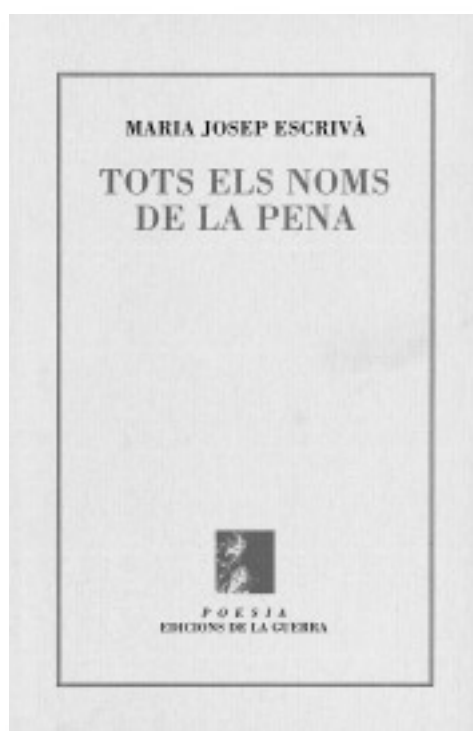
És aquesta l'única obra de Pere Pena, a ella només podem cenyir-nos amb aquests pocs però entranyables poemes, on m'ha agradat trobar no sols el reflex de l'ésser paradoxal que fa coses, sinó l'ésser que ha tingut anhels, que sent i pensa tal vegada, com escriu J.A. Goytisoló, que «la libertad es una perdiz herida más que una palabra».

És ben inusual que un premi, com ara el Vicent Andrés Estellés de l'any passat, ens descobreix un poeta nou amb el que sembla el seu primer llibre, almenys publicat. Són coses per a les quals, principalment, s'organitzen els certàmens i els saraus poètics, que dissortadament no poden aconseguir-se sempre. Crec que això ara forma part de l'anècdota, perquè allò important és que es tracta d'un d'aquells llibres que honoren un premi.

Reomplir el retorn

Mª Josep Escrivà (Gandia, 1968) ens ofereix un treball poètic acurat, bastit sobre la mirada, els sentits i la presència de l'ésser humà femení, amb els silencis i crits implícits, explícits i còmplices que ensu- maria la memòria de Maria Mercé Marçal.

TOTS ELS NOMS DE LA PENA

M. JOSEP ESCRIVÀ

COL·LECCIÓ «EDICIONS DE LA GUERRA», 47

69 PÀGINES

EDITORIAL DENES, VALÈNCIA, 2002

Amb una cita de l'immortal i impres- cindible R.M. Rilke enceta Maria Josep Escrivà aquest tercer poemari que ofe- reix al lector, des que en 1993 publica- ra *Remor alé*, obra amb la qual obtin- gué el Premi Senyoriu d'Ausiàs March. «Torne a començar,/ aquest retorn franc m'allibera l'esguard./ El que em queda és reomplir-lo/, i la meua joia sempre impenitent/ d'haver estimat al- gunes coses semblants/ a aquestes ab- sències que ens fan actuar». I a partir del retorn a la casa, a l'oblit, al cos, als carrers, a la por, al paisatge, a la llum i al gènere, l'autora teixeix un vitrall poètic original i autèntic, tal com des- criu en aquest breu poema: «L'aranya fila roses/ de pètals invisibles./ Després espera vora la rosa de cristall/ una mort que il·lumine/ els pètals que només / rosa i aranya saben».

Maria Josep Escrivà es mostra en aquest llibre absolutament compromesa amb els noms de la pena i de la injustícia hu-

manes, amb una especial referència al sofriment de les dones. La seua paraula esdevé en ocasions denúncia directa –emocionalment impecable–, com és el cas de l'estremidor poema titulat «Pena de mort i execució de K.F.T» (magnífic l'efecte aconseguit amb la numeració descendent de les diferents parts que integren el poema: tres, dos, u, zero):

«Quan Karla tanca els ulls només lamenta/ haver de creure en el demà/ i s'imagina la palmera a punt/ de desbordar-se per la boca i prem/ els llavis fort, que no se'n vaja amb l'ànima/ el nom infaust que s'ha après de memòria./ Eternament vesteix de blanc, de blanc/ com la clemència que no com mou/ les pedres».

Les dones que pateixen l'exili, aquelles que assisteixen a la decrepitud del seu propi cos, les que busquen el seu lloc en el món, les excloses, les amants, les dones que creixen, les que esperen, les que escriuen en llurs rostres soledats impenetrables, les víctimes de la violència,... totes elles són presents i es llegeixen entre línies i entre versos a *Tots els noms de la pena*.

En aquest volum, Maria Josep Escrivà reuneix poemes escrits al llarg de sis anys, els compresos entre 1996-2002. Es tracta, per tant, d'un poemari elaborat a cop d'ofici i de temps, treballat en la

justa mesura en què les paraules, de vegades, abasten la condició d'intocables. El lector descobreix darrere de certs versos i de certs poemes tota la intensitat del gest poètic que acompanya la vida i la mirada de l'autora. En *Tots els noms de la pena*, la poesia valenciana actual troba, sens dubte, un referent immediat de la poesia com a fet universal, com a patrimoni de la sensibilitat i de la compassió humanes.

Al llarg del llibre el lector fa un recorregut, juntament amb l'autora, pels diversos buits que la pena deixa com a empremta del viure, o viceversa. I potser el sorprenja, com en els versos finals, el miracle de reomplir l'existència amb la pròpia existència. «Avui te n'has anat:/ les aus de cada vespre passen soles». I els poemes resten a la intempèrie.

Marisol González Felip

TOTS

Recrear una València nostrada

Aquest poemari transmet una vitalitat amable que ens empeny a passejar la ciutat, per a compartir o completar l'experiència. El goig de la seua lectura ens remet al gaudi d'un àmbit humà que creix entre cases, art, fantasia i intuïcions sensibles.

VALÈNCIA, FRAGMENTS D'UN DIETARI POÈTIC

EMPAR DE LANUZA

PREMI ROÏÇ DE CORELLA 2001

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 49

96 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2002

Destaca d'antuvi, l'exactitud del títol d'aquest llibre. Trobem vint-i-huit poemes distribuïts sota una quinzena de capçaleres datades –llevat de «Malva-rosa»– i ordenats cronològicament entre l'estiu de l'any 99 i la primavera del 2001. El seu caràcter fragmentari es justifica simultàniament per la dispersió de les anotacions com per la impossibilitat que abastaren exhaustivament l'ens urbà. Empar de Lanuza se'ns mostra com a espectadora integrada en la cadència d'interaccions que cova i promou la ciutat, i la delicadesa de les seues observacions li valgué el premi Ciutat de València de poesia l'any 2001. Des de l'esment als elements noucentistes de València fins al creixement de tòtems arquitectònics actuals, caminem l'entramat urbà tot resseguint les experiències humanes. Prima el llenguatge sensitiu i fantasiós que es fixa en els matisos o en les vivències per tal de recrear-nos el paisatge, com ara en la pre-

ferència pel comentari succint de la porta davant la impressionant magnitud de Sant Miquel dels Reis. O quan ens transmet l'encís íntim a partir d'uns rostres esculpits al número tres del carrer Palomar, al barri de Velluters, on les cases de conservació precària comparteixen el desori d'un laberint d'antics carrers estrets i la gran maquinària per a noves edificacions.

L'art és una referència constant al llibre, mitjançant el qual guanya protagonisme el moment, i posa l'èmfasi en el dinamisme urbà i en les seues variacions. L'experiència artística també s'obri a les nostres interpretacions: «Fragilitat del cert / davant de l'art». La sensibilitat de la vitalitat quotidiana marca l'esperit d'aquesta obra, sovint representada per la mirada neta i joganera dels infants: «Els menuts, des del seu univers reduït, / aprecien la vida amb justesa». Lanuza juga amb un format curt, com llampecs amb els que copsa un nucli escarit des d'on la lectura fa brollar multitud d'insinuacions. Com a exemple l'encertada síntesi que relaciona el joc de la corda amb una construcció de Calatrava: «Una repetició / de salts infantils al sol, / sembla l'umbracle». Aquests brevíssims poemes conviuen amb d'altres que cedeixen major extensió al contingut narratiu, detallant més les descripcions,

però sense deixar de la mà una imaginació que il·lumina la realitat viscuda. L'autora ha estat promotora del moviment de renovació pedagògica així com escriptora de versos i narracions per a xiquets. En aquesta obra ens anuncia, des de la dedicatòria, una vocació d'obertura a tots aquells que troben plaent viure aquesta cruïlla, la nostra València, i ens hi lliguem amb estima. Un passeig personal i àvid, una mirada en pau amb la ciutat que Empar ens proposa, una lectura plaent i una invitació a repetir: «I guarda molts secrets, aquesta ciutat nostra. / I els conta a poc a poc, acompanyats de besos, / com sorgeix i pren forma una història d'amor.»

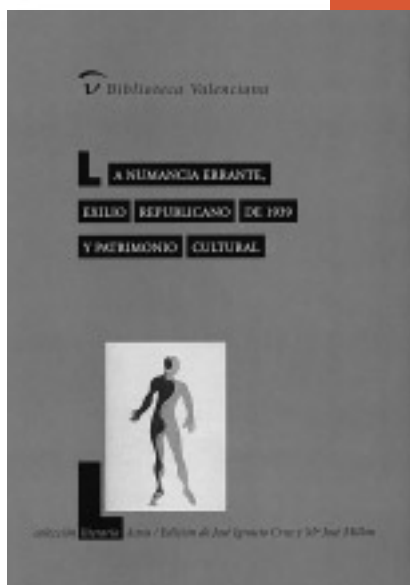
Eduard Ramírez

È

MAX AUB: EL LABERINTO MÁGICO II. VOL. III-A
MAX AUB: EL LABERINTO MÁGICO II. VOL. III-B

Aparecido ya el primer volumen del *Laberinto mágico*, con las novelas que inauguraron su ciclo narrativo, *Campo cerrado* y *Campo abierto*, ahora llega a manos del lector el volumen segundo del mismo, con tres novelas, *Campo de sangre*, *Campo del moro* y *Campo de los almendros*, que condensan de manera extraordinaria todo el dramatismo de la época narrada, y en los que la memoria aubiana alcanza sus más altas cotas de intensidad histórica.

En un momento de profundo abatimiento, el destacado socialista Luis Araquistain definió al exilio republicano de 1939 como una «Numancia errante». Quería destacar de ese modo, que, en su opinión, el destino de los exiliados iba a desembocar, inexorablemente, en una realidad yerma, sin fruto alguno.

La Biblioteca Valenciana presenta en este libro algunos de los materiales que custodia en su «Departamento de Exilio Republicano de 1939».

Biblioteca Valenciana
Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA
DIRECCIÓ GENERAL DEL LLIBRE, ARXIVS I BIBLIOTEQUES

«¿Qué es la Ilustración?», se ha preguntado Foucault siguiendo a Kant. Es un determinado modo de relación –una actitud– que tenemos con nuestro propio presente, viene a decir. No cabe duda de que el lema de la Ilustración, *sapere aude!*, especifica una actitud ante el mundo –humano, físico, cultural– en términos de crítica: la interrogación filosófica ante la propia época ha de ser crítica. En esta mirada crítica a la actitud ilustrada está en juego nuestro propio ser histórico.

Se inicia con este primer número de *Laberintos* la aventura de una nueva revista de periodicidad anual, vinculada a la Biblioteca Valenciana, que nace con la voluntad de impulsar los estudios e investigaciones sobre los exilios culturales a lo largo de nuestra historia. Por iniciativa de su actual director, José Luis Villacañas, la Biblioteca Valenciana ha desarrollado en los últimos años una política de recuperación de archivos y bibliotecas particulares de algunos exiliados republicanos valencianos, un hecho que nos parece de estricta justicia constatar.

